

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

1

AVAZ Araştırma ve Strateji Merkezinin “Milli Eğitim Bakanlığı ” isimli bu alışması Türkiye’nin Dünyadaki seçilmiş ülke örnekleriyle birlikte karşılaştırmalı olarak veriye dayalı olarak mevcut durumunu ortaya koymak, iyileştirici ve düzeltici faaliyetler kapsamında neler yapılması gerekir? Türkiye’nin dünyadaki gelişmiş ülkeler arasında Milli Eğitim Bakanlığı alanında st sıralarda yer almasına yönelik karar verici mekanizmalara hedefe yönelik adımlar atılması noktasında katkıda bulunmak amacıyla hazırlanmıştır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında genel koordinasyon ve hazırlama görevini üstlenen Merkezimizin Eğitim Komisyonuna ve, görev alan akademisyenlere, Sivil Toplum Kuruluşlarına ve tüm sektör temsilcilerine teşekkür ederiz.

AVAZ YÖNETİM KURULU

İÇİNDEKİLER

<u>NO</u>	<u>KONU BAŞLIKLARI</u>	<u>SAYFA</u>
	I- ÖNSÖZ	2
6	II- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI TEŞKİLAT YAPISI	3-
8	III- DEMOKRASİ EĞİTİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KURULMASI	7-
10	IV- 1739 SAYILI MİLLİ EĞİTİM TEMEL KANUNU İLE 7354 SAYILI ÖĞRETMENLİK MESLEK KANUNU	9-
	V- TALİM VE TERBİYE KURULU VE MİLLİ EĞİTİM ŞURASI	11
16	VI- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDA DENETİM HİZMETLERİ	12-
	VE YENİDEN YAPILANMA ÇALIŞMALARI	
	VII- EĞİTİM SENDİKALARI, SİVİL İTAATSİZLİK VE EĞİTİM-ÖĞRETİM VE YÖNETİME ETKİLERİ	17
	VIII- ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ YÖNDEN DENETİMİ	18
	IX- BAKANLIK MERKEZ TEŞKİATİ BİRİMLERİNİN DENETİMİ	19

I - ÖNSÖZ

Türkiye; gerek toplumsal yaşam, anlayış ve ilişkiler olarak gerekse devlet ve kurumlarının yönetimi ve demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti anlayışı ve uygulamalar olarak 1980'li yıllarda ve özellikle 2002 yılı sonrası süreçte bazı değişimler, gelişmeler ve arayışlar yaşamıştır. Bu değişim ve gelişmelerin bazıları mevcut düzenin yerleşik ve kabul görmüş kurallarından, ilkelerinden ve hukukun üstünlüğü anlayışından sapmaları da beraberinde getirmiştir.

Hukuk devleti anlayışından uzaklaşılan bir düzende kurumsal yapılarda, toplumun ahlaki ve etik değerlerinde de bozulmalar gerçekleşmekte, birlik ve bütünlük bağları zayıflamakta, adaletin mülkün temeli olduğu görüşünün yerini insani, vicdani ve hukuki değerler ile örtüşmekten uzak görüşler alabilmektedir.

Belirtilen nitelikteki değişimler ve sapmaların devlete ve topluma her bakımdan maliyet oluşturduğu özellikle son yirmi yılda toplumun tüm katmanlarınca yakından yaşanılmış ve gözlemlenmiştir.

Milli Eğitim camiası da son yirmi yılda **“sistem değişimi”** sendromundan bir türlü kurtulamamıştır. Devir alınan sistemin -varsa- aksayan yönlerini **‘iyileştirmek’** yerine, **“değişimin yönetimi için yönetimde değişim”** ilkesizliği benimsenerek, mevcut yapının **‘sulandırılması’** ya da **‘havuza alınması’** şeklinde **‘kariyer’** ve özellikle **‘liyakat’** ilkelerini öteleyen hukuk dışı yöntem uygulamaya koyularak, eğitim sisteminin işleyen, fakat çağdaşlaşma hızı yeterli gözükmeyen **“MİLLİ EĞİTİM”** düzeninin işleyen çarklarının ayarı bozulmuştur. Bu bozulma, toplumsal ahengi de olumsuz etkilemiş, özellikle genç nesillerin başarı ve inanç durumlarının **‘sorgulanmasını’** gündeme taşımıştır.

Toplumsal gelişme, huzur, birlik ve bütünleşmede, ekonomik kalkınma ve gelişmede, hukukun üstünlüğünü benimseyen ve sapmasız uygulayan devletin yasama, yürütme ve yargı erkleri unsurlarının yönetim tarzında ve görev, yetki ve sorumluluk anlayış ve uygulamasında, eğitilmiş, yetiştirilmiş insan çok önemlidir. Hizmet üretenin ve alanın nitelikli eğitim almış olması, yaşanan çağda bir milletin gelişmişlik düzeyi ile hatta demokrasi uygulama üslubuyla doğrudan ilgilidir.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, T.C. Anayasası başta olmak üzere, 1739 sayılı MİLLİ EĞİTİM TEMEL KANUNU ve ilgili diğer mevzuatı esas alarak, T.C. yurttaşlarını **“Milli Eğitim”** anlayışıyla yetiştirmekle yükümlüdür. Bu görev, yasama, yürütme ve yargı erkleri unsurlarında değişimler olsa bile, Anayasa ve yasal çizgiden sapma olmadan, süreç kesilmeleri yaşanmadan kararlılıkla sürdürülebilir bir şekilde yerine getirilmelidir. **Milli Eğitim Sistemi** siyaset üstü ve dışı tutularak ve **“milli”** vasfı unutulmayarak hizmet ifa edilmelidir. İktidar ve muhalefet unsurları, **“Milli Eğitimi”** güncel ve sıcak siyasetin konusu yapmadan, partiler üstü bir değer görerek ve milletin hayatı ve devletin bekasını düşünerek politikalarını geliştirmelidir.

Son yirmi yılda yaşanan gelişmeler, değişimler ve **‘Tevhid-i Tedrisad’ı** örseleyen sapmalar dikkate alınarak, Milli Eğitimde öncelikle ‘iyileştirilecek’ birimler ve hizmetler bu Rapora konu olarak alınmıştır. Konular, ayrıntıya boğulmadan olabildiğince kısa ve öz olarak açıklanmaktadır. Yapılması gerekli görülen yasal ve idari düzenlemelerin niteliği belirtilmekle yetinilmektedir.

II – MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞININ TEŞKİLAT YAPISI

Milli Eğitim Bakanlığının (MEB) kuruluşu, görevleri ve teşkilat yapısı ile ilgili gelişmeler incelendiğinde; ayrıntılı, nitelikli düzenlemenin 3797 sayılı Kanunla yapıldığı görüşü öne çıkmaktadır.

1980’li yıllar ve sonrası süreçte kamuda teşkilat yapılanmasına ilişkin usul ve esaslar daha belirgin yasal statülere kavuşturulmuştur. 174 sayılı KHK’nin yasalaşmış hali olan **3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun** ile genel yapılanma esasları belirlenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığının ise 179. 208. 385, 419 ve 454 sayılı KHK’lerin yasalaşmış hali olan **3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun** ile özel yapılanma esasları belirlenmiştir.

3797 sayılı Kanunda zamanla bazı KHK ve kanunlarla değişiklikler yapılmıştır. Daha sonra 2000’li yıllarda devlette başlayan ‘**yeniden yapılanma sürecinde**’ çıkarılan **652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (Madde:44)** ile 3797 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Yeniden yapılanma sürecine bütünüyle bakıldığında, “**değişimin yönetimi için yönetimde değişim**” anlayışının uygulamaya konulması sonucunda kamuda bir ‘**tasfiye sürecinin**’ başlatıldığı anlaşılmaktadır. Kariyerli ve liyakatli personelin görevlerinden alındığı ve havuza konulduğu ya da bir kısmının daha pasif görevlere kaydırıldığı, yargı kararıyla geri dönüşlerin önünün kesilmesi için de teşkilatların yapısında değişikliklere gidildiği, birim/kurum adlarının değiştirildiği, kadro unvanlarında değişiklik yapıldığı ortaya çıkmaktadır. **Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine** geçiş sürecinde ise durum daha da vahim hal almıştır. Hukuk devleti ilkesinden her geçen gün biraz daha uzaklaşıldığı görüşü giderek ağırlık kazanmaktadır.

Bu nedenle, Milli Eğitim Bakanlığı teşkilatı ve görevleri ile ilgili -*mülga*- 3797 sayılı Kanun, -*mülga*- 652 sayılı KHK ve -*yürürlükte bulunan*- 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Madde: 301-335) hükümleri mukayese edilerek, **3797 sayılı Kanundaki düzenlemeler esas alınarak; MEB’in görevleri ve teşkilat yapısı yeniden tanımlanmalıdır.** Bakanlık merkez teşkilat yapısı ve cetveli/şeması yeniden düzenlenmeli ve noksanlığı hissedilen önceki bazı hizmet birimleri yeniden -*müstakil*- kurulmalıdır. Bu bağlamda:

1- Milli Eğitim Bakanlığının görev ve yetkileri 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 301 inci maddesinde belirtilmektedir. MEB’in bu görev ve yetkilerinin, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 2/1 maddesi ile -*mülga*- 3797 sayılı Kanunun 2/a maddesinde yer alan “**Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; ...**” ibarelerini içermemektedir. Belirtilen kanunlarda yer alan ve Anayasal buyruğunda içinde bulunan bu tanımlamaların MEB’in görevleri arasında tekrar sayılması ‘fazlalık’ veya ‘mükerrerlik’ olarak görülmemelidir. Söz konusu tanımlamalar “**Milli Eğitim**” olgusunun gereği, ilkesel kararlılığın ve kurucu iradeye bağlılığın ifadesi olarak değerlendirilmelidir.

Bu nedenle, **MEB’in görev ve yetkileri ile teşkilat yapısı yeniden tanımlanmalıdır.**

2- -Mülga- Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü yeniden kurulmalıdır. Bu genel müdürlük kurulduktan sonra hızlı bir şekilde gelişim göstermiş, okul öncesi eğitiminde kapasite artımı ile birlikte okul öncesi çocukların eğitim niteliğinde de göz kamaştırıcı gelişmeler olmuştur. Okullaşma oranı artmıştır.

Ancak, bu genel müdürlüğün lağvedilerek Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün bünyesinde daire başkanlığı düzeyinde örgütlenmesi, okul öncesi eğitiminde gelişme hızının biraz yavaşlamasını da beraberinde getirdiği değerlendirilmektedir. Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün öncelikle ilköğretim eğitime ağırlık verdiği bir gerçektir. Genel bütçe ve diğer yollarla 'şartsız' edildiği kaynakları öncelikle ilköğretim eğitime tahsis etmesi kaçınılmazdır. Bu zorunluluk dolayısıyla, okul öncesi eğitimi biraz arka planda kalabilmektedir.

Bu nedenle, okul öncesi eğitiminin daha önce yaşanan deneyim de gözetilerek, yeniden **"Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü"** şeklinde örgütlenmesinin yeniden değerlendirilmesinde hizmet yararı görülmektedir.

3- Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü ve Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğünün -*mülga edilerek*- bir çatı altında toplanması suretiyle kurulmuştur.

Erkek Teknik Öğretimi Genel Müdürlüğü diğer genel müdürlüklere göre daha baskın ve etkili bir teşkilata sahip olduğundan, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü ve Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü birleştirilmiş bünyede üvey evlat ya da etkisi azalmış evlat konumuna düşmüşlerdir. Birleşmiş Genel Müdürlüğün üst yöneticisi ve kadrosu da genellikle erkek teknik öğretimi ağırlıklı bir kadrodan oluşabilmektedir.

Oysa toplumsal gelişmede ve nitelikli iş insanının yetişmesinde ve aile ve sosyal yapının sağlıklı oluşmasında kadının rolü giderek önem kazanmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaşlaşmasında ve toplumsal kalkınmada, hatta aile bütünlüğünü korumada kadının statüsünün değişimi ve yükselmesi, bir başka ifadeyle ekonomik bağımlılığının azaltılması veya tümden kaldırılması çok önemlidir. Hatta çağın gelişimi ve Türkiye'nin potansiyeli ve var olan kaynaklarının değerlendirilmesi durumu da dikkate alındığında, kız teknik ile ticaret ve turizm alanlarında mesleki teknik öğretimi müstakil birer yapıya kavuşturmak daha rasyonel olacaktır. Bu genel müdürlüklerin uzun yıllardır birbirinden ayrı olarak nitelikli hizmetler yürüttüğü bilinen bir durumdur. Kaldı ki kızlarımızın mesleki teknik öğretimlerinde biraz pozitif bir ayrıcalık yapmak kadının gelişmesi açısından da zorunludur.

Kız teknik ile ticaret ve turizm öğretiminde okul sayısı ülke potansiyeli düşünülerek artırılmalı ve bu okullardaki öğretim alanları günün teknolojisi ve ihtiyaçları itibarıyla yeniden belirlenmelidir.

Ayrıca, mesleki teknik okullarında döner sermaye işletmeleri de bulunmaktadır. Bu işletmelerin üretim/imalat sektöründe yer edinebilmeleri ve piyasa koşullarında varlıklarını sürdürebilecek, hatta rekabet edebilecek güce de ulaşabilmeleri için, yeterli sermaye tahsisi yanında vergi, peşin gelir ve amortisman uygulama oranlarında iyileştirici/güçlendirici düzenlemeler de yapılmalıdır.

Bu nedenle, mesleki teknik öğretimde yeniden yapılanmaya gidilerek, **Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü ve Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü** şeklinde müstakil hizmet birimleri olarak kurulmalıdır.

4- Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde (*Madde:307*) belirtilen **görev ve yetkileri**, -*mülga*- 3797 sayılı Kanun (*madde: 17*) ve -*mülga*- 652 sayılı KHK (*Madde: 10*) hükümleri ile kıyaslanarak, özellikle genişleyen görev ve yetkiler irdelenerek, din öğretimi konusunda Anayasa Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Danıştay'ın ilgili kararları gözetilerek,

mevcut gelişmeler ve geleceğe yönelik ihtiyaçlar da dikkate alınarak **yeniden belirlenmelidir.**

Ayrıca genel müdürlüğün görev ve yetkilerindeki genişlemenin demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti bağlamında da ön yargısız olarak irdelenmesi gereklidir.

Bu nedenle, yapılacak irdelene ve değeriendirme sonucuna göre, bu genel müdürlük **“Din Kültürü Öğretimi ve Ahlak Eğitimi Genel Müdürlüğü”** olarak yeniden yapılandırılmalıdır.

5- Okuliçi Beden Eğitimi, Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı mülga edilmiş, görevleri ve MEB’e ait tesisler ise genellikle Gençlik ve Spor Bakanlığı teşkilatına devredilmiştir.

Okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki çocukların bedensel ve ruhsal gelişimleri birbirini bütünler şekilde ve eğitim-öğretim ortamlarında sağlanmalıdır. 3-18 yaş grubundaki çocukların en aktif zamanları eğitim-öğretim kurumlarında geçmektedir. Bedensel faaliyetlerin de bu ortamlarda uzman eğitimciler tarafından yürütülmesi Milli Eğitim Bakanlığının görevleri arasında görülmelidir

-*Mülga*- daire başkanlığı hizmetleri Gençlik ve Spor Bakanlığı yerine Milli Eğitim Bakanlığı tarafından **“Milli Eğitim”** anlayışıyla daha kapsamlı olarak yürütülmelidir.

Bu nedenle, **“Okuliçi Beden Eğitimi, Spor ve İzcilik Genel Müdürlüğü”** kurulmalıdır.

6- -Mülga- Öğretmene Hizmet ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı bünye daire başkanlığı şeklinde değil bağımsız daire başkanlığı olarak ve aktivitesi daha da artırılarak yeniden kurulmalıdır.

Bu daire başkanlığının yeniden kurulması ve özellikle öğretmenleri ve diğer sosyal tesislerden öğretmenlerin öncelikle ve makul sayılacak düzeyde bir ücretle yararlandırılması, öğretmen camiasının gönlünü fethedecektir. Uygulamalardan bilinmektedir ki, Ankara, İstanbul gibi büyük illerdeki öğretmenlerinde öğretmenler yer bulmakta ve rezervasyon yaptırmakta güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Hatırlı kişiler aracılığıyla bu tesislerde yer bulabilmektedirler.

T.C. Devletin, Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla “öğretmene hizmeti” bir ‘kamu hizmeti’ olarak tanımlaması, bu meslek mensuplarına ‘pozitif ayrımcılık’ yapması, öğretmene verilen değeri ve duyulan şükranın bir ifadesi olarak değeriendirilecektir.

Bu nedenle, *-Mülga- Öğretmene Hizmet ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı*, hizmet niteliği artırılarak, gerektiğinde bazı kolaylıklar da sağlanarak, hatta uygun tatil kredisi kullandıracak imkanları da sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılarak kurulmalıdır.

7- Milli Eğitim Akademisi, Milli Eğitim Bakanlığının “bağılı kuruluşu” statüsünde kurulmalıdır.

-*Mülga*- 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun ‘Bağılı Kuruluşlar’ başlıklı 55/a maddesinde Milli Eğitim Akademisi bağılı kuruluş olarak belirtilmiştir. Bu hükmün yürürlükte olduğu süreçte yasa teklifi de hazırlanmış olmakla birlikte kuruluşu bir türlü gerçekleştirilememiştir. Daha sonraki süreçte de Milli Eğitim Akademisi düşüncesi rafa kaldırılmıştır.

Oysa Milli Eğitim Akademisi, Milli Eğitim Bakanlığının ürettiği hizmetlerin nitelikli iyileştirilmesinde önemli ve bilimsel rol oynayacaktır. Bakanlık merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatının yönetim kademeleri başta olmak üzere tüm hizmet kademelerinde

nitelikli yetişmiş, liyakatli ve kariyerli personelin görev yapması “**milli eğitim**” olgusu yönünden çok önemlidir. Ayrıca öğretmenlerin mesleki gelişimleri bakımından da bu kurum teşvik edici, cesaretlendirici ve kolaylaştırıcı olacaktır.

Öncelikle öğretmenlerin ve denetim elamanlarının mesleki branşlarında güncellenmeleri ve çağdaş gelişmelerden bilgi sahibi olmaları sürekli, nitelikli ve yoğun seminer, kurs ve yetiştirme/yenileme/gelişim programları aracılığıyla sağlanmalıdır.

Çünkü Bakanlığın en etkili ve önemli hizmeti **eğitim ve öğretim ve bununla ilgili yönetim hizmetidir. Bu hizmetlerin aktörü ise öğretmenlerdir.** Bu temel hizmetlerin Devlet adına denetim ve gözetimi hizmeti ise **denetim hizmetlerinin aktörleri olan Bakanlık Müfettişleri ve Eğitim Müfettişleri** tarafından yerine getirilmektedir.

Bu nedenle, Milli Eğitim Akademisi, Ankara’da Hasanoğlan yerleşkesinde ya da daha uygun bir yerde, konaklama ve yurt tesisleri de olacak şekilde mutlaka kurulmalıdır.

8- Milli Eğitim Şurası ile Müdürler Kurulu MEB teşkilat yapısında ve şemasında yer almalıdır.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin MEB ile ilgili hükümleri incelendiğinde, **Milli Eğitim Şurası** ve **Müdürler Kurulu** ile ilgili bir hüküm bulunmadığı ve teşkilat şemasında da yer verilmediği görülmektedir.

Oysa Milli Eğitim Şurası *-mülga-* 3797 sayılı Kanunda (Madde: 47, 48) ve *-mülga-* 652 sayılı KHK’de (Madde: 29) yer almaktadır. Müdürler Kurulu ise *-mülga-* 3797 sayılı Kanunda (Madde: 47, 49) yer almaktadır.

Milli Eğitim Şurasının sekreteryaya hizmetlerini Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının yürütmekte olduğu ve **Bakanlığın en yüksek danışma organı** da olduğu, halende bu işlevlerin devam ettiği dikkate alındığında; Milli Eğitim Şurasının çok önemli bir kurul olduğu ortaya çıkmaktadır.

Yine Müdürler Kurulunun da *-mülga-* 3797 sayılı Kanunda belirtilen işlevi dikkate alındığında ve halen bu kurulun toplanmakta olduğu gözetildiğinde, önem ve özelliği ortaya çıkmaktadır.

Bu nedenle, gerek Milli Eğitim Şurası gerekse Müdürler (veya Üst Yöneticiler) Kurulu MEB’in kuruluş ve teşkilatıyla ilgili mevzuatta (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde, bilahare ilgili Kanunda) ve teşkilat şemalarında mutlaka yer almalıdır.

Milli Eğitim Şurası Yönetmeliği güncellenmelidir. Şura genel kuruluna katılacak tabii üyeler arasına eski bakanlar, eski Müsteşarlar, eski Talim ve Terbiye Kurulu Başkanları, valiler ve il milli eğitim müdürleri mutlaka alınmalıdır.

Tabii ve davetli üyeler olarak; TBMM Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Başkanı ve üyelerine ilave olarak TBMM’de üyesi bulunan siyasi partilerden de birer temsilci, eğitim sendikalarının temsilcileri, eğitim ve öğretim ile ilgileri bulunan sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, MEB merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatlarında daha önce üst düzeyde görev yapanlar arasından belirlenen temsilciler, kaymakamlar ve ilçe milli eğitim müdürleri arasından illerde kurayla belirlenen en az (81)’er temsilci, 81 ilde valiliklerce belirlenen veli ve öğrenci temsilcileri, YÖK ve eğitim fakülteleri temsilcileri ve ulusal yayın yapan basın ve yayın kuruluşları temsilcileri belirlenmelidir.

Müdürler Kurulu en üst yöneticilerden oluşan bir kurul olduğuna göre, MEB'in merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatlarının yönetimine ve yöneticilerinin belirlenmesine ilişkin hususlarda tavsiye niteliğinde kararlar alarak, MEB'in yönetiminde Bakanlık Makamını oluşturan üst yöneticilerle "ortak sorumluluk" duygusunu paylaşacak niteliğe kavuşturulmalıdır.

Yukarıdaki önerileri, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Madde: 301-335, 524)'nin ilgili maddelerinde değişiklik yapılarak ve ek madde düzenlenerek, Milli Eğitim Akademisi Kuruluş Kanunu çıkarılarak, ilgili idari düzenlemeler yeniden yapılarak gerçekleştirmek mümkündür.

Yeniden kurulması önerilen hizmet birimlerinin görev ve yetkileri, -mülga- 3797 sayılı Kanunda (Madde:10,13-15, 17, 25, 37) ve -mülga- 652 sayılı KHK'de (Madde: 7, 9, 10, 20, 27) ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin (Madde: 301-335) ilgili maddelerinde ki hükümler dikkate alınarak belirlenmelidir.

Ayrıca, Devletin teşkilat yapısının sağlam bir omurgaya yeniden oturtulabilmesi, rastgele ve keyfi düzenlemelerin önlenmesi için, -mülga- 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanun güncellenerek, genel/çerçeve kanun niteliğinde yeniden yürürlüğe konulması gereklidir. Çıkarılacak çerçeve kanun dikkate alınarak da yeni Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun yürürlüğe konulmalıdır.

III - DEMOKRASİ EĞİTİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KURULMASI

A) Açıklamalar:

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 2 nci maddesinde Türk Milli Eğitiminin "Genel amaçları", 3 üncü maddesinde "Özel amaçları" belirtilmekte, Türk Milli Eğitiminin "Temel İlkeleri" ise 4-17 nci maddelerde açıklanmaktadır.

Bu Kanunun 11 inci maddesinde "**Demokrasi eğitimi**" temel bir ilke olarak yer almıştır. Madde metninde aşağıdaki hüküm yer almaktadır.

"VIII – Demokrasi eğitimi:

Madde 11 – (Değişik: 16/6/1983 - 2842/3 md.)

Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve devamı için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılıp geliştirilmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez."

1739 sayılı Kanun 14/6/1973 tarihinde kabul edilmiş, yasa tekniği ve öngörüsü itibarıyla mükemmel bir kanundur.

Ülkemizin, bir başka ifadeyle demokrasi yaşamımızın 1960'lı, 1970'li, 1980'li ve 1990'lı yıllarda hangi badireleri atlattığı, sıkıntıları yaşadığı bilinen bir durumdur. En son olarak da 15-16 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan "ihanet" durumunun vahameti, herkesin zamanında başını iki elleri arasına alıp düşünmekte ne kadar geciktiği, ne kadar basiret bağlanması içinde bulunduğu, ülkenin uçuşunun kenarından döndüğü,

herkesin bu olumsuz durum ve ortamdan görev, yetki ve sorumluluk düzeyinde pay sahibi olduğu gerçeğini net bir şekilde ortaya koymuş bulunmaktadır.

Türk Milleti olarak yaşadığımız, demokrasiyle bağdaşmayan, anayasal düzeni, rejimi ve devleti örseleyen, tökezlettiren, toplumsal barışı bozan vesayetçi, diktacı, otokrat, totaliter bu hareketler bir başka noksanlığı da yeterince ortaya koymaktadır. Bu noksanlık, demokrasi konusunda bugüne kadar yeterli, nitelikli ve sürekli, çağdaş düzeyde eğitim faaliyetinin sürdürülemediği gerçeğidir.

Milli Eğitim Bakanlığı, “demokrasi eğitimi” ilkesinin temel bir ilke olduğunu bütün teşkilatı, yönetimi, öğretmenleri ve diğer personeli ile yeniden keşfetmeli, Türk Milletinin bütün fertlerini (öğrencileri, Bakanlık mensuplarını ve halkı) 1739 sayılı Kanunda belirtilen amaçlar ve ilkeler çerçevesinde yetiştirmede bir noksanlığa sebebiyet vermemelidir.

Bugün toplumsal gelişmişlik düzeyimize bakıldığında, üst-ast, öğreten-öğrenen, yöneten-yönetilen, seçilen-seçen, denetleyen-denetlenen, yargılayan-yargılanan, emreden-emredilen arasındaki ilişkilerimiz/iletişimimiz irdelendiğinde, aile-sokak-okul üçgenindeki ortamın birbirine uyumu, gözlemi, duyarlılığı ve bütünleme durumu değerlendirildiğinde, ciddi sıkıntılar, noksanlıklar olduğu ve iyileştirilecek birçok alanın bulunduğu açıkça görülecektir.

Demokrasi eğitimi ve uygulama göstergesi olarak, eğitim-öğretim hizmetleri sahası içinde ilkokul, ortaokul ve liselerde, hatta anaokullarında ve üniversitelerde öğrencilere “sınıf başkanı”, “öğrenci temsilcisi” seçme olanağının tanınmış olması bir “demokrasi eğitimi” uygulaması olarak görülebilir. Ancak, bu öğrencileri yetiştiren öğretmenlerin ve diğer personelin Bakanlık kıta sahanlığı içinde benzeri bir demokrasi uygulamasının paydaşı olmadıkları gerçeği ise yıllardır görmezlikten gelinmektedir. İnsanı yetiştiren öğretmen ve diğer kamu görevlileri, okulunu/kurumunu/kurulunu yönetecek görevlilerin belirlenmesinde nihai belirleyici olmasa da aday adaylarını belirleme bağlamında ön seçici ya da kısmi belirleyici yetkinliğinde niçin görülememektedirler. Öğretmenler okul müdürünü belirlemede yetkin görülmezken, mesleki etik değerler yerine daha çok siyasi bağlantılar/görüşler/saplantılar düzleminde hareket eden sendika yöneticilerinin ve diğer vesayetçi odakların okul müdürlerini ve diğer yönetim unsurlarını belirleyici aktiviteye sahip olmalarına nasıl sessiz kalınır ve gerekli önlemler alınmaz. Oysa bu Bakanlığın okul yöneticilerini merkez ve taşra teşkilatı yöneticilerini belirleme konusunda 1960’lı ve 1970’li yıllardaki birikimi ve üslubu hala kaybolan bir değer olarak anılarda paylaşılmaktadır.

Öte yandan, genel ve yerel seçimler atmosferinde ya da sivil toplum kuruluşları bünyesinde gerçekleştirilen muhtelif seçimlerde kişiler/gruplar/partiler arasında gelişen diyaloglar, tartışmalar ve sataşmalarda ki üsluba ve kullanılan objelere bakıldığında da “demokrasi eğitimi” gerekli kılacak düzeyde iyileştirilecek, olgunlaştırılacak alanların mevcut olduğu da dikkatlerden kaçmamaktadır. Yine, tarihsel, kültürel, manevi ve ahlaki geçmişimize bakıldığında, o günlerde var olan birçok değerimizi, niteliğimizi, davranışsal zenginliğimizi giderek kaybetmekte olduğumuz ya da bu müspet hasletlerimizden, tutum ve davranışlardan uzaklaşmakta olduğumuz açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak; Milli Eğitim Bakanlığının, “demokrasi eğitimi” konusunun nasıl ve ne şekilde verildiğini, bu konuda örnek uygulama modeli geliştirilip geliştirilmediğini, demokrasi eğitimi veren bir kurumun bu eğitimin sonucu kazanılması gereken kültürün, tutum ve davranışların kendi bünyesinde ve ülke düzeyinde ne düzeyde uygulandığını ciddi bir yaklaşımla sorgulaması gereklidir.

B) Öneriler:

Bu sorgulamanın ciddi bir şekilde yapılması ve demokrasi eğitimi getirilerinin/kazanımlarının kurumsal/toplumsal/kültürel yaşama aktarılabilmesi için, Milli Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatında hizmet birimi olarak **“Demokrasi Eğitimi Genel Müdürlüğü”** kurulmalıdır. Böyle bir genel müdürlüğün, başta Bakanlığımız olmak üzere demokratik hayatımıza, sosyal ve siyasi ilişkilerimize seviye kazandıracağı, özellikle toplumsal katmanlarda özlenen demokratik olgunluğa ulaşma sürecine önemli katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Demokrasi Eğitimi Genel Müdürlüğünün kurulması ile ilgili yasa/kararname maddesi taslağı önerisi aşağıda belirtilmektedir.

“MADDE ?- 10/7/2018 tarihli ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 303 üncü maddesinin birinci fıkrasına (i) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (j) bendi eklenmiş, diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“j) Demokrasi Eğitimi Genel Müdürlüğü,”

MADDE ? - 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine 315 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 315/A maddesi eklenmiştir.

“Demokrasi Eğitimi Genel Müdürlüğü

MADDE 315/A - (1) Demokrasi Eğitimi Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:

a) 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun “Demokrasi eğitimi” başlıklı 11 inci maddesinde ifadesini bulan Türk Milli Eğitiminin temel ilkesi çerçevesinde öğrencilere, öğretmenlere, Bakanlık teşkilatı mensuplarına ve yurttaşlara yönelik yapılacak çalışmaları gerektiğinde ilgili kurum ve kuruluşlarla da işbirliği yaparak planlamak, uygulamak, değerlendirmek.

b) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.”

Yasal/hukuki düzenleme, yukarıda belirtilen şekilde veya benzeri nitelikte yapılabilir.

Böyle bir düzenlemenin demokrasimizin geleceği için önemli bir hizmet olacağı, bu veya benzeri bir düzenlemeyi gerçekleştiren idari ve siyasi irade temsilcilerinin tarihte bu hizmetleriyle de kalıcı ve farklı nitelikte anılacağı değerlendirilmektedir. Böyle bir düzenleme, iç ve dış kamuoyunda olumlu bir gelişme olarak algılanacak, demokrasiye bağlılığın da kurumsal bir göstergesi olacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı, “demokrasi eğitimi” ilkesinin gereğini bugüne kadar mevcut teşkilat yapısında yer alan birimlerle ve bazı derslerin müfredat programlarında yer verilen bilgilerle nitelikli bir şekilde yerine getiremediğine göre, bu konudaki noksanlığın giderilebilmesi için merkez teşkilatında yeni bir birim (Demokrasi Eğitimi Genel Müdürlüğü) kurulmasına ihtiyaç bulunduğu açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

IV – 1739 SAYILI MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU İLE 7354 SAYILI ÖĞRETMENLİK MESLEK KANUNU

Türk Milli Eğitim Sistemini düzenleyen genel esaslar 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 2-17 nci maddelerinde “Türk Milli Eğitiminin Amaçları” ve “Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri” ana başlıkları altında net bir şekilde belirlenmiştir.

1739 sayılı Kanunun ikinci kısmında “Türk Milli Eğitim Sisteminin Genel Yapısı”, üçüncü kısmında “Öğretmenlik Mesleği”, dördüncü kısmında “Okul Binaları ve Tesisler”, beşinci kısmında “Eğitim Araç ve Gereçleri”, altıncı kısmında “Eğitim ve Öğretim Alanındaki Görev ve Sorumluluk” ile ilgili hususlar düzenlenmiştir.

Ancak, “Öğretmenlik Mesleği” ile ilgili kısımda “Öğretmenlik” başlıklı 43 üncü madde ile “Öğretmenlerin nitelikleri ve seçimi” başlıklı 45 inci madde **7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Kanununun** 10 uncu maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

1739 sayılı Kanun bir temel kanundur. Bu Kanun, Milli Eğitimin ‘Anayasası’ gibidir. Böyle bir kanundan “**Öğretmenlik**” ile ilgili 43 ve 45 inci maddeleri mülga ederek, özel yasa niteliğinde “**7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Kanunu**” çıkarılması siyasi bir tercihten öte anlam taşımamaktadır. Eğer amaç gerçekten öğretmenlik ile ilgili hususlarda bir meslek kanunu çıkarmak ise, o zaman 1739 sayılı Kanunun üçüncü kısmında 43-50/A maddelerde yer alan hususlar başta olmak üzere idari, mali ve diğer özlük haklarını içerecek şekilde kapsamlı bir kanun çıkarılabilirdi. 1739 sayılı Kanunun 43 ve 45 inci maddelerde yer alan hükümler biraz güncellenerek ya da değiştirilerek 7354 sayılı Kanunun 3-6 ncı maddelerinde yer almıştır. Tazminat ve göstergelerdeki iyileştirmeler ise asgari yapılması gereken düzenlemeler olarak değerlendirilmektedir.

7354 sayılı Kanuna konu hususlar, kamuoyunda yapılan eleştiriler ve oluşan beklentiler de dikkate alınarak, 1739 sayılı Kanunun -mülga- 43 ve 45 inci maddelerinde yeniden düzenlenerek yürürlüğe konulmalıdır. Çünkü ÖĞRETMENLER ve ÖĞRETMENLİK “Milli Eğitim” olgusunun temel taşları olup 1739 sayılı Kanunda mutlaka yer almalıdır.

Ayrıca, **özel bir ihtisas mesleğini edinmiş öğretmenlerin, kariyer basamaklarında ilerlerken aranan şartların yanında ayrıca ‘yazılı sınava’ tabi tutulmaları doğru bulunmamaktadır.** Sınavda başarılı olamayan öğretmenler, özellikle öğrencileri ve veliler karşısında zor durumda kalabilir. İtibarı zedelenebilir. Başarısız öğretmen olarak algılanabilir. Öğretmen, bir sınavı kazanamadı diye öğrencisi ve veli gözünde “küçük” düşürülmemelidir.

Öğretmenlik mesleğinin kariyer basamakları, aday öğretmenlik süreci sonrasında, **öğretmen, kıdemli öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen** olarak belirlenebilir.

Öğretmenlerin üst kariyer basamağına geçiş koşullarını taşıdığına dair dosyalı başvuruları alındığında, varsa performans ve mucipli ders denetim raporları ile birlikte başvurular il milli eğitim müdürlükleri bünyesinde oluşturulacak “**Öğretmenlerin Kariyer İlerlemelerini Değerlendirme Kuruluna**” sunulmalıdır. Kurulunun olumlu karara bağladığı başvurularda, kararın alındığı tarihi takip eden ay itibariyle ilerleyeceği kariyer basamağını hak etmiş sayılmalıdır.

Öğretmenlik kariyer basamaklarını ve ilerleme koşullarını örneklemek gerekirse:

1- Öğretmenlikte en az 6 yıl fiili hizmeti bulunan öğretmenlerden;

a) Mesleki gelişime yönelik 90 saatten az olmamak üzere Bakanlıkça düzenlenen mesleki kurs ve/veya seminere katılan ve başarılı olan ya da Bakanlıkça belirlenen nitelikte öğretmenlik eğitim programlarını tamamlayan,

b) Kıdemli öğretmenlik için mesleki gelişim alanlarında öngörülen çalışmaları tamamlayan,

c) Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası bulunmayan,

ç) Performans ve/veya mucipli ders denetim raporları orta ve üzeri olan, Öğretmenlere **“Kıdemli Öğretmen Belgesi”** düzenlenir.

2- Kıdemli öğretmenlikte en az 6 yıl fiili hizmeti bulunan öğretmenlerden;

a) Mesleki gelişime yönelik 90 saatten az olmamak üzere Bakanlıkça veya yükseköğretim kurumlarınca düzenlenen Uzman Öğretmenlik Eğitim Programını tamamlayan ya da Bakanlığın belirlediği alanlarda yüksek lisans eğitimini tamamlamış olan,

b) Uzman öğretmenlik için mesleki gelişim alanlarında öngörülen çalışmaları tamamlayan,

c) Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası bulunmayan,

ç) Performans ve/veya mucipli ders denetim raporları iyi ve üzeri olan,

d) En az bir “başarı belgesi” bulunan,

Öğretmenlere **“Uzman Öğretmen Belgesi”** düzenlenir.

3- Uzman öğretmenlikte en az 6 yıl fiili hizmeti bulunan öğretmenlerden;

a) Mesleki gelişime yönelik 90 saatten az olmamak üzere Bakanlıkça veya yükseköğretim kurumlarınca düzenlenen Başöğretmenlik Eğitim Programını tamamlayan ya da Bakanlığın belirlediği alanlarda doktora eğitimini tamamlamış olan,

b) Başöğretmenlik için mesleki gelişim alanlarında öngörülen çalışmaları tamamlayan,

c) Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası bulunmayan,

ç) Performans ve/veya mucipli ders denetim raporları çokiye olan,

d) En az iki “başarı belgesi” bulunan,

Öğretmenlere **“Başöğretmen Belgesi”** düzenlenir.

4- Uzman öğretmen unvanı ve başöğretmen unvanı alanlara birer derece verilir.

5- Eğitim kurumu yöneticiliği ve sözleşmeli öğretmenlikte geçen süreler öğretmenlik süresinin hesabında dikkate alınır.

6- Öğretmenlik mesleği kariyer basamaklarında bir üst basamağa yükselmeyi hak eden öğretmenlere, yükselme belgesinin düzenlendiği yılı takip eden yılın ocak ayında net maaşının % 10’u kadar **“mesleki kıdem/kariyer ilerleme tazminatı” ayrıca net olarak ödenir.**

7- Öğretmenlerin (aday öğretmenler dahil) eğitim-öğretim yılı başında her bakımdan eğitim-öğretime hazırlıklı olabilmesi ve temel ihtiyaçlarını kolaylıkla giderebilmesi, okul ve kurumları ile olabildiğince sorunsuz buluşabilmesi/bütünleşebilmesi için, Eylül ayında aldıkları net maaş/ücret kadar **“Öğretime Hazırlık Ödeneği” ayrıca ödenmelidir.**

8- Okul ve kurum yöneticilerinde aranan şartlar yeniden gözden geçirilmelidir. Oku/kurum aidiyetinin tam oluşabilmesi için; müdür ve yardımcılarının okulda/kurumda görevli olan ve şartları taşıyan öğretmenler arasından belirlenmesi ilke edinilmelidir. Belirlenen şartları taşıyan öğretmenin bulunmaması halinde, o eğitim bölgesinde ya da ilçede aynı nitelikteki okul/kurum öğretmenleri arasından belirleme yapılmalıdır.

Zorunlu haller dışında, okul öncesi ve ilköğretim okullarından ve yaygın eğitim kurumlarından ortaöğretim okullarına, ortaöğretim okullarından da okul öncesi ve ilköğretim okullarına ve yaygın eğitim kurumlarına yönetici atanmamalıdır. Farklı okul ve kurumlardan gelen yöneticiler –*istisnalar hariç*- yeterince başarılı olamadıkları gibi, okul ve kurumda kaynaşma/bütünleşme yeterince sağlanamamaktadır. Bir diğer husus, öğretmenleri kariyer basamaklarında ilerlemeye teşvik etmek için, üst kariyer basamaklarının okul ve kurum yöneticiliğinde, adayların diğer şartlarının eşitliği durumunda “tercih” nedeni olarak belirlenmesidir.

Yukarıda belirtilen şekilde veya benzeri nitelikte yapılacak bir düzenlemenin öğretmenleri mesleki gelişme ve yükselme arzusu bakımından motive edeceği, bunun sonucunda öğretmenlerin daha nitelikli eğitim-öğretim hizmeti üreteceği, branş ve kültürel yönden daha da gelişeceği, nitelikli eğitim-öğretimden en çok da öğrencilerin yararlanacağı, nitelikli yetişen öğrencilerin de gelecekte toplumsal gelişme ve ülke kalkınması bakımından yetişmiş insan gücünü oluşturacağı değerlendirilmektedir.

V - TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI

Milli Eğitim Bakanlığının en önemli, uzun ömürlü, tarihi geçmişi ve ağırlığı olan hizmet birimi Talim ve Terbiye Kuruludur.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 319 uncu, -*mülga*- 3797 sayılı Kanunun 8 inci ve -*mülga*- 652 sayılı KHK’nın 28 inci maddelerinde yer alan hükümlere bakıldığında, Talim ve Terbiye Kurulunun önem ve özelliği ortaya çıkmaktadır. Bu hükümler itibarıyla Kurul, MEB’in kısmen Milli Güvenlik Kurulu, kısmen de Bakanlar Kurulu gibi bir işlev görmektedir. Yani eğitim ve öğretim ile ilgili kararlar alabilmekte, mevzuat tasarılarına son şeklini verebilmektedir. Ancak, 319 uncu maddedeki hüküm, 3797 sayılı Kanun ve 652 sayılı KHK’daki hükümlerle karşılaştırıldığında, Kurulun görevsel ve işlevsel alanının daraltıldığı, önemli ve özellikli birim niteliğinin törpüldüğü ortaya çıkmaktadır.

Devlet olmanın bir gereği olarak eğitim sistemi “**milli eğitim**” olarak belirlenmiş ise, Kurulun görev, yetki ve sorumluluk durumunun da güncel, dönemsel ve sıcak siyasi dalgalanmalardan ve arayışlardan da korunması ve fakat çağın gelişmelerine de zamanında uyum göstermesi sağlanmalıdır.

Kurulun Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılması gereken yönetmeliğinin 4 yılı aşkın bir süredir çıkarılmadığı ve eski yönetmeliği ile görevlerini yerine getirdiği, hatta bu yönetmeliğin 6/1 maddesine göre *mülga*- 652 sayılı KHK’nın 28 inci maddesinde ki görevleri yürüteceği, **dikkat çekici bir durumdur.**

Bu nedenle; Kurula uygun ve güçlü bir birim teşkilatı kurulmalı, yeterli bütçe verilmeli, kariyer ve liyakat yönünden nitelikli kurul başkan ve üyeleri ile yeterli sayıda eğitimci, uzman, memur ve diğer personel atanmalıdır. Kurul Başkanı ve üyelerine en az 4 yıllık bir dönemsel “**görev güvencesi**” sağlanmalıdır. Bu güvence sağlanırken, ahlaki yönden yetersizlik durumunun mahkeme kararıyla, sağlık yönünden yetersizlik durumunun sağlık kurulu raporuyla, mesleki/görevsel yönden yetersizlik durumunun ise -*en az üç kişilik*- müfettişler heyetince belirlenmesi esası benimsenmelidir.

Ayrıca Talim ve Terbiye Kurulundaki görüşmelere, ilgili konular bağlamında Yüksek Öğretim Kurulu temsilcisi ve hizmet birimlerinin üst yöneticileri katılabilmelidir. Bu görevliler görüş ve düşüncelerini açıklamakla birlikte karar sürecinde oylamaya katılmamalıdır.

Milli Eğitim Bakanı gerektiren durumlarda Kurul toplantılarına katılabilmelidir. Karar ve oylama sürecinde bulunmamalıdır. Ancak, gerekli gördüğü kararları 'veto' edebilmeli ya da 'karar düzeltme' talebinde bulunabilmelidir. Kararlar 'oy çokluğu' ile alınmalıdır. Veto edilen kararlarda 2/3 çoğunluk aranmalıdır. Uygulamaya konulan kararlara ilişkin davalar ise Danıştay'da ivedilikle görüşülmelidir.

Kurul, başkan dahil 15 üyeden oluşmalıdır. Üyelerin statüsü genel müdür düzeyinde olmalıdır. Kurul üyelerinin 1/3'ü Bakanlık merkez teşkilatı bünyesinden, 1/3'ü Bakanlık taşra teşkilatı bünyesinden ve 1/3'ü de eğitimci akademisyenler olmak üzere Bakanlık Üst Yöneticiler (Müdürler) Kurulunca belirlenecek adaylar arasından atama mercilerince seçilerek usulünce atanmalıdır. Görev süreleri en az 4 yıl olmalıdır. Yeniden bir 4 yıl daha atanabilmeleri de mümkün olmalıdır. Vefat eden veya herhangi bir nedenle istifa eden, ayrılan üyenin yerine aynı kontenjandan yeni üye atanmalıdır.

Yukarıdaki önerileri, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 319 uncu maddesinde değişiklik yapılarak gerçekleştirmek mümkündür.

319 uncu maddede değişiklik yapılırken, -mülga- 3797 sayılı Kanunun 8 inci maddesi ile -mülga- 652 sayılı KHK'nin 28 inci maddesindeki hükümler de dikkate alınarak, Talim ve Terbiye Kurulunun görev ve yetkileri yeniden düzenlenmeli ve Kurulun Bakanlığın 'bilimsel danışma, inceleme ve karar organı' olduğu belirtilmelidir.

Ayrıca kadro ihdası ve atama usulü bağlamında da 2 ve 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde de ek düzenleme yapılması gereklidir.

VI - MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINDA DENETİM HİZMETLERİ VE YENİDEN YAPILANMA ÇALIŞMALARI İLE SORUNLAR

A) Açıklamalar:

Eğitim-öğretim hizmetleri ile bu hizmetlerin yürütülmesine ve yönetilmesine ilişkin görev, yetki ve sorumluluk durumlarının "**Devlet adına**" denetlenmesinden, Anayasanın 42 nci ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 56 ncı maddelerinde yer alan hükümler gereğince Milli Eğitim Bakanlığı **sorumludur**.

Milli Eğitim Bakanlığının teşkilatına ve görevlerine ilişkin son düzenleme, **1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin** 301-335 inci maddelerinde yer almaktadır. 301 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde Bakanlığın "**denetim**" görevi ve yetkisi belirtilmektedir. Bu görevin Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından nasıl ve ne şekilde, hangi görevliler aracılığıyla yürütüleceği ise 320 ncı maddede esasa bağlanmaktadır. Ayrıca, 503 üncü maddenin birinci fıkrasında da Milli Eğitim Bakanının "**denetleme**" görev ve yetkisi düzenlenmektedir.

Yukarıda belirtilen hükümler ve ilgili diğer mevzuattaki hükümler göstermektedir ki, Milli Eğitim Bakanlığının merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatında yer alan hizmet birimlerinin ve bu birimlerin yönetim, gözetim ve denetimine tabi okul ve kurumların - makul (zamanaşımı gözetildiğinde 2 yıl) ve mutat (kurum ve müfettiş sayısı gözetildiğinde 3 yıl) sürelerde - denetlenmesi zorunlu ve gereklidir. Denetime tabi

hizmetlerin niteliği, özelliği ve önceliği gözetildiğinde, denetim görevinin de önemi, ötelenemez, vazgeçilemez ve ertelenemez mahiyette olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bakanlığın mevcut teşkilat yapısı içerisinde söz konusu teftiş görevi, halen iki meslek grubunca yerine getirilmektedir. **Bakanlığın merkez teşkilatında** doğrudan Bakana bağlı konumda Teftiş Kurulu Başkanlığı bünyesinde yer alan ve “**Bakan adına**” görev yapan **Bakanlık Müfettişleri** ile illerde il millî eğitim müdürlükleri bünyesinde **il müdürüne bağlı** konumda görev yapan **Eğitim Müfettişleri** (önceki unvanları: *İlköğretim/Eğitim Müfettişleri, İl Eğitim Denetmenleri, İl Maarif Müfettişleri*), belirlenmiş usul ve esaslar dahilinde rehberlik, denetim, inceleme, araştırma, soruşturma ve ön inceleme hizmetlerini yürütmektedirler.

MEB Teftiş Kurulunun, (1) Teftiş Kurulu Başkanı ve (6) Kurul daire başkanı (Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı konumunda olmayan ve atama hiyerarşisi bakımından müfettişlerden sonraki sırada bulunan daire başkanları) hariç, halen (50) başmüfettiş ve (450) müfettiş ve (250) Bakanlık Müfettiş Yardımcısı kadrosu mevcuttur. Başmüfettiş ve Müfettiş kadrolarında münhal kadro sayısı çok azdır. Müfettiş Yardımcısı kadrolarına ise giriş sınavı ile alım süreci işlemleri devam etmektedir.

Bakanlığın taşra teşkilatında ise -yaklaşık- (1200) Eğitim Müfettişi görev yapmaktadır. Eğitim Müfettişleri içinde, daha önce Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı bünyesinde kadrolu olarak uzun yıllar ve başarıyla görev yapmış Bakanlık Müfettişi kökenli müfettişler de bulunmaktadır.

Bakanlık Müfettişlerinin tümü, 2014 yılında 6528 sayılı Kanun ile gerçekleştirilen MEB’in yeniden yapılanma çalışmaları sürecinde Ankara, İstanbul ve İzmir İl Millî Eğitim Müdürlükleri emrine (*mali yönden özlük hakları saklı tutularak, merkez teşkilatındaki kadro ve unvanları iptal edilerek*) atanmışlardır. 2015-2016 yıllarında ve sonrasında devam eden “MEB TKB yeniden yapılanma çalışmaları” sürecinde ise Bakanlık Müfettişlerinin yarıya yakın kısmı (104 kişi), o günkü mevzuat gereğince yapılan mülakata katılmaları ve başarı sıralamasında önde bulunmaları sonucunda, Teftiş Kurulu Başkanlığındaki Bakanlık Maarif Müfettişi kadrolarına atanmışlardır. Yapılan mülakat sonucunda (324 kişi) İlköğretim/Eğitim Müfettişi/Denetmeni ile (2) Millî Eğitim Uzman Yardımcısı ve (20) Şube Müdürü ve üstü yönetici de Bakanlık Maarif Müfettişi olarak atanmıştır.

Mülakata katılmayan veya mülakata katılıp başarı sırası ilk 450 arasında olmayan (eski) Bakanlık Başmüfettişleri ve (eski) Bakanlık Müfettişlerinin yarısından fazlası (140 kişi) ise bulundukları ilde Maarif (*halen Eğitim*) Müfettişi olarak kalmışlardır. Bu müfettişlerin bir kısmı (10-15 kişi) daha sonra başka kurumlara (*Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ve TRT Genel Müdürlüğüne*) “Müfettiş” olarak naklen geçmişler, bir kısmı da YÖK Denetleme Kurulunda geçici görevli konumunda “denetim elamanı” olarak görevlendirilmişlerdir.

Halen illerde görev yapmakta olan (eski) Bakanlık Müfettişleri, halen Teftiş Kurulu Başkanlığı bünyesinde görev yapan Bakanlık Müfettişi kökenli meslektaşları gibi, müfettişlik mesleğinde en az 15-20 yıl, bir kısmı da 30 yıl ve üzerinde tecrübeli meslek mensuplarıdır. Bu deneyimli kadronun içinde onlarca yıl başmüfettişlik yapmış, geçmişte önemli eğitim kurumlarını yönetmiş, mali konularda ve soruşturmalarda, denetimlerde tecrübeli ve başarılı meslek mensupları da bulunmaktadır. Ayrıca, bu kadronun içinde branşında en az 10 yıl öğretmenlik ve/veya eğitim-öğretim kurumu yöneticiliği yapmış müfettişler çoğunlukta bulunmaktadır.

Bu deneyimli kadronun, Bakanlıkça belirlenecek usul ve esaslar dâhilinde tekrar Teftiş Kuruluna kazandırılmasının kamu, kurul ve hizmet yararına olacağı değerlendirilmektedir.

Taşra teşkilatında halen görev yapan ve ilköğretim/eğitim/maarif müfettişi, il eğitim denetmeni kökenli olan Eğitim Müfettişleri de eğitim kökenli bakanlık müfettişleri gibi en az 8-10 yıl öğretmenlik ve/veya yöneticilik yaptıktan sonra, müfettişlik mesleğine yarışma ve yeterlik sınavları sonunda atanmış kariyer meslek

mensuplarıdır. Bu müfettişler de mesleklerinde en az 10-20 yıl, hatta bir kısmı da 25 yıl ve üzerinde tecrübeli meslek mensuplarıdır. Ülkenin en ücra köşelerine/köylerine “**Millî Eğitim**” adına **öncelikle** ulaşan ve Cumhuriyetin Öğretmenleriyle, öğrencilerle ve vatandaşla buluşan/bütünleşen Bakanlık görevlileridir.

Millî Eğitim Bakanlığı, merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatındaki denetim hizmetlerinde yararlanacağı önemli sayıda mesleği müfettişlik olan insan kaynağına sahip bulunmaktadır. Bakanlık, bu mesleki insan kaynağından, öncelikle sözleşmeli ve ücretli konumda olan öğretmenler ile mesleki hizmet süresi 15 yıl ve altında olan kadrolu öğretmenlere yönelik rehberlik hizmetleri başta olmak üzere denetim hizmetleri kapsamındaki tüm faaliyetlerde tam kapasiteyle, gerektiğinde Bakanlık merkez, il ve ilçe teşkilatı yönetim kademelerinde yararlanmalıdır.

B) Çözüm Bekleyen Bazı Sorunlar ve Öneriler:

1. İllerde Eğitim Müfettişi Olarak Görev Yapan (Eski) Bakanlık Müfettişlerinin Teftiş Kurulu Bünyesine Alınmaları:

Halen taşra teşkilatındaki kadrolarda görev yapmakta olan (eski) Bakanlık Müfettişlerinin Teftiş Kurulu Başkanlığı bünyesine, Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslar dahilinde dönüşlerine imkan sağlayacak yasal ve/veya idari düzenleme mutlaka yapılmalıdır. Bu müfettişlerin, gerek branşları itibarıyla gerek mesleki tecrübeleri itibarıyla merkez teşkilatında daha yararlı, nitelikli ve verimli, hatta daha tarafsız, bağımsız, objektif çalışmalarda bulunabilecekleri değerlendirilmektedir.

Bu sorunun çözümü için öncelikle, yeterli sayıda Bakanlık Müfettişi ve Bakanlık Başmüfettişi kadrosunun **2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde** belirtilen usulle ihdas edilmesi ya da mevcut merkez teşkilatı kadrolarından münhal olanlarda (müfettiş yardımcılığı kadrolarında) değişikliğe gidilmelidir. Müteakiben, MEB Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin “Müfettişliğe yeniden atama” başlıklı 32 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmek suretiyle idari düzenleme yapılmalıdır.

MADDE ? – Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin 32 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Kurulda Bakanlık Maarif Müfettişi, Bakanlık Maarif Başmüfettişi, Bakanlık Müfettişi, Bakanlık Başmüfettişi, Millî Eğitim Denetçisi, Millî Eğitim Başdenetçisi olarak görev yaptıktan sonra, istekleriyle veya yasal düzenlemeler sonucunda başka görevlere veya kurumlara atanarlardan fiilen çalışanlar, müfettişliğe yeniden atanma talebinde bulunabilirler. Bu şekilde başvuruda bulunanların atamaları, atanma koşullarını taşımak ve boş kadro bulunmak şartıyla Başkanın uygun görüşü üzerine usulünce yapılabilir.”

MEB Teftiş Kurulu Yönetmeliğinde yukarıda belirtilen nitelikte değişiklik yapıldıktan sonra, halen taşra teşkilatında fiilen görev yapan ve yeniden atanma talebinde bulunan (eski) Bakanlık Müfettişlerinden atama şartlarını taşıyanların ihdas edilen kadrolara atamalarının ise **3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde** belirtilen usulle yapılması mümkün olabilecektir.

Bu düzenlemeyi 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Millî Eğitim Bakanlığı bölümünün sonuna bir geçici madde eklemek suretiyle de yapmak mümkündür.

“GEÇİCİ MADDE 2 – (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte halen Millî Eğitim Bakanlığı taşra teşkilatında Eğitim Müfettişi olarak fiilen ya da başka kamu kurumlarında geçici görevli konumunda fiilen görev yapan eski Bakanlık Başmüfettişleri, Bakanlık Müfettişleri, Millî Eğitim Başdenetçileri, Millî Eğitim Denetçileri, kazanılmış unvanları da gözetilerek, kadro dereceleriyle durumlarına uygun Bakanlık merkez teşkilatındaki Başmüfettiş ve Müfettiş kadrolarına başkaca bir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır. Bu kapsamda yapılacak atamalar için uygun boş kadro bulunmaması halinde söz konusu kadrolar başkaca bir işleme gerek kalmaksızın atama işleminin yapıldığı tarih itibarıyla ihdas edilerek 2 sayılı

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki (I) sayılı Cetvelin Millî Eğitim Bakanlığı bölümüne eklenmiş sayılır.”

Müfettişlerin bu usulle tekrar Teftiş Kuruluna atamaları gerçekleştirildiğinde, kamuya ya da Bakanlığa özlük hakkı bağlamında artı bir maliyetleri oluşmayacaktır. Çünkü taşra teşkilatındaki (eski) Bakanlık Müfettişleri halen “Bakanlık Müfettişi” özlük haklarını almaktadır. Taşra teşkilatında yüksek maliyetle hizmet üretmek yerine, merkez teşkilatı bünyesine aynı maliyetle ve tam kapasiteyle daha verimli ve nitelikli mesleki hizmet üretimi tercih edilmelidir.

2. Teftiş Kurulunun Teşkilat Yapısının Mevzuata Aykırılığı:

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 320/3 maddesinde;

“MADDE 320/3 - ... Teftiş Kurulu Başkanlığı, Başkan ile Başkanlık birimlerinde ve çalışma merkezlerinde görevli başmüfettiş, müfettiş ve müfettiş yardımcılarının oluşur. ...” hükmü bulunmaktadır.

MEB Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinde ise;

“MADDE 4 – (1) Teftiş Kurulu, Başkan ve daire başkanları ile görev ve çalışma merkezlerinde görevli müfettiş ve müfettiş yardımcılarının oluşur. ...” hükmü bulunmaktadır.

Bu iki hüküm arasındaki fark daire başkanları ibaresidir. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde olmayan bir ibare yönetmeliğe konulmuştur. Daire başkanlıkları kadroları, Bakanlığın daha önceki tarihlerde gerçekleşen yapılanma sürecinde diğer birimlere dağıtılırken Teftiş Kurulu Başkanlığına da “grup başkanı” adıyla dağıtılmış olup böylece bünyede kalmıştır. Ancak, Teftiş Kuruluna o tarihlerde yapılan bu kadro dağılımı da mevzuata aykırı olmakla birlikte, bu görevlere atanan müfettişler ve diğer personel daha fazla maaş alsınlar diye bu hukuka aykırı işlem bugüne kadar düzeltilmemiştir. Bilindiği üzere Teftiş Kurulları kariyer meslek mensuplarından oluşur. Nitekim bu esası dikkate alan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde daire başkanlarına yer verilmemiştir. Kaldı ki bakanlık müfettişi kökenli olmayan bir personel daire başkanı, bir personel de hukuka aykırı bir şekilde Teftiş Kurulu Başkanı olarak atanmıştır. Oysa, Teftiş Kurullarında ki yönetici pozisyonlarına, kariyer meslek ilkeleri ve üst unvan niteliği gözetilerek atama yapılması esastır. Başmüfettişlerin bulunduğu bir kurulda müfettişlerin Başkanlık ve/veya Başkan Yardımcılığı görevlerine getirilmesi mesleki ve bürokratik hiyerarşik düzeni bozacağı gibi meslek etiğine de uygun olmayacaktır.

Ayrıca, bağımsız daire başkanı statüsünde olmayan birim bünyesindeki bağımlı daire başkanları Bakan tarafından atanmaktadır. Müfettişler ve Başmüfettişler ise Cumhurbaşkanlığı Onayı ile atanmaktadır. Atama statüsüne göre müfettişlerden daha alt kademede olan daire başkanlarının Kurul bünyesine katılarak Başkandan sonra gelecek şekilde hiyerarşik konuma oturtulması, ast konumda olanın üst konumda olana tahakküm ettirilmesi gibi bir sonucu doğurmaktadır. Halen, Kurul Başkanı dahil müfettiş kökenli daire başkanlarının ihraz ettikleri unvan müfettişliktir. Başmüfettişlik unvanını ihraz etmemişlerdir. Bu uygulama yanlıştır. Yadırganacak ve hukuka aykırı olan bir durumdur.

Sonuç olarak;

1. MEB Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki ‘ve daire başkanları’ ibaresi üst norma aykırı olduğundan fıkra hükmünden çıkarılması gereklidir.

2. Daire başkanları kadroları yerine ihdas edilecek ‘Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı’ kadrolarına ve Başkanlığa Başmüfettişler arasından mesleki yetenek, başarı ve kıdem durumları birlikte değerlendirilmek suretiyle usulünce yeni atamalar yapılmalıdır.

3. MEB Teftiş Kurulu Yönetmeliği, 4, 8, 14, 31, 32, 32/A ve 42 inci maddeleri başta olmak üzere yeniden gözden geçirilerek, diğer bakanlıkların teftiş kurulları

yönetmeliklerindeki düzenlemeler de gözetilerek, hukuka uygun bir şekilde düzenlenmelidir.

4. Müfettişlere tevdi edilen görev emirlerinin, emeklilik, hastalık, istifa, başka göreve atanma ve vefat gibi zorunlu haller hariç Başkan tarafından keyfi ya da görüş ayrılığı gibi sübjektif gerekçelerle alınmasını önlemek ve müfettişi olası baskılardan korumak için Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin 42 nci maddesine ikinci bir fıkra hükmü eklenmesi yararlı olacaktır. Zorunlu haller dışında görev emirleri ancak Bakan Onayı ile geri alınabileceği hüküm altına alınmalıdır.

2. İllerde Görevli Eğitim Müfettişleri İle İlgili Bazı Hususlar:

2.1. Açıklamalar:

Yukarıda açıklandığı üzere halen illerde 1200 civarında Eğitim Müfettişi görev yapmaktadır. Bu müfettişlerin beklentileri ve sorunları özet olarak aşağıda belirtilen şekilde maddeleştirilebilir.

- (1) - Bakanlık Müfettişi olma beklentileri vardır.
- (2) - Özlük haklarında iyileştirme beklentileri karşılanmamıştır.
- (3) - Görevlerini yürütürken ilde idari, siyasi vb. vesayetçi baskılarla karşı karşıya kalmaktalar.
- (4) - 6764 sayılı Kanunun 13 üncü maddesiyle 652 sayılı KHK'ye eklenen Geçici Madde 12/2 hükmü gereğince yapılan Bakanlık Maarif Müfettişliği alımına/seçimine ilişkin mülakat işleminin hukuka aykırı olduğu görüşünde olmaları. Bu hususta Danıştay dava dairelerinin ve idare mahkemelerinin iptal kararları bulunmaktadır. *(Bu sorun, taşra teşkilatında halen görev yapmakta olan eski bakanlık müfettişlerini de ilgilendiren bir sorundur. Bu müfettişler de söz konusu mülakatın mağduru durumunda oldukları görüşündedirler.)*

Bu sorunlar yıllardır taşra teşkilatındaki müfettişler ve sendikaları/dernekleri tarafından, muhtelif şekilde gündeme taşınan ve fakat çözümü bugüne kadar tam olarak sağlanamamış, ötelenmiş sorunlar ve beklentilerdir.

Bilindiği üzere, Milli Eğitim Bakanlığında denetim hizmetleriyle ilgili örgütlenme şekli, 1838 yılından beri, 184 yıldır merkez ve taşra teşkilatı birimleri şeklinde ikili bir yapıya dayanmaktadır. Merkezde Bakanlık Müfettişleri, taşrada Eğitim Müfettişleri görev yapmaktadır. Merkezdeki hizmet birimi Teftiş Kurulu Başkanlığı olup doğrudan Bakana bağlıdır. İllerdeki Eğitim Müfettişleri Başkanlıkları ise tarihi süreci boyunca il millî eğitim müdürlükleri bünyesinde oluşturulmuştur. Kadroları taşra teşkilatı kadrosudur. Dolayısıyla İl Eğitim Müfettişleri Başkanlığı bir **'taşra kuruluşu'** olarak İl Milli Eğitim Müdürünün yönetiminde olup ilin en üst amiri Valiye bağlıdır.

1 Mart 2022 tarihli ve 31765 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan **Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliği** incelendiğinde, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 320/1-e, 327/3 ve 509 uncu maddelerindeki hükümler irdelendiğinde, Eğitim Müfettişleri Başkanlıkları yine MEB'in 'taşra kuruluşu' olarak gözükmemektedir. Doğrudan merkeze bağlı taşra kuruluşu olarak örgütlenmemiştir. İl Millî Eğitim Müdürüne ve Valiye bağlılık konumu devam etmektedir.

Ancak, **Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliği**'nin özellikle 39, 40, 41, 42 ve 54 üncü maddelerdeki bazı hükümlere bakıldığında, Eğitim Müfettişleri Başkanlıklarının taşra teşkilatı olma özelliği *-kısmen-* ötelenmiş, doğrudan merkeze bağlı taşra kuruluşu şekline *-üstü örtülü olarak-* dönüştürülmüş, bazı görevlere ilişkin işlemlerde doğrudan Teftiş Kurulu Başkanlığı etkili kılınmıştır. 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 320/1-e maddesinde Teftiş Kurulu Başkanlığına **"e) Eğitim müfettişlerinin çalışmalarının koordinasyonu ile rehberlik ve denetim hizmetlerinin yürütülmesinde bütünlüğü sağlamak"** görevi verilmiştir. Bu hükme göre, Teftiş Kurulu Başkanlığı 81 ilde gerek müfettişlerin çalışmalarında gerekse denetim ve rehberlik hizmetlerinde farklı uygulamaların önüne geçmek, illerde yürütülen çalışmaların birbirini bütünler nitelikte olmasını sağlamakla görevlidir. Bu görevle ilgili olarak gerekli emirleri 'Bakan a.' resmi yazıyla veya genelgeyle veya Bakan onayıyla belirlenen 'usul ve esaslar' ile valiliklere bildirerek yapması

mümkündür. Eğitim Müfettişleri Başkanlıkları taşra kuruluşu olduğuna göre, koordinasyon ve bütünlüğü sağlama görevi illerin en üst amiri valiler aracılığıyla yerine getirilmelidir.

Öte yandan, Bakanlığın ve valiliklerin (il millî eğitim müdürlüklerinin), taşra teşkilatında görev yapan müfettişlere had safhada ihtiyacı bulunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı teşkilatının büyüklüğü, personel ve birim sayısının çokluğu, ülkenin her tarafında hizmet sunan konumu ve özellikle eğitim-öğretim hizmetlerine yönelik rehberlik ve denetim hizmetlerinin anayasal ve yasal yapılma mecburiyeti gibi hususlar dikkate alındığında, denetim hizmetlerini merkez teşkilatında görevli (500) Bakanlık Müfettişi ve taşra teşkilatında görevli (1200) Eğitim Müfettişi ile yürütmenin olanaksızlığı ortaya çıkmaktadır. Merkez ve taşra teşkilatındaki müfettiş sayısının yeterli görülecek sayıda artırılmasının, etkili, nitelikli ve sürekli denetim hizmetleri bakımından gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

Diğer yandan, yukarıda (4). nolu maddede belirtilen mülakat sorunu ise hala çözüme tam kavuşturulamamıştır. 2017 yılında gerçekleştirilen müfettiş mülakatı işlemine ait 'mülakat kılavuzu' Danıştay ilgili dairesince iptal edilmiş, neticede yapılan mülakatın da iptal dildiği sonucu doğmuştur. Bu konuda Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun iki kararı bulunmaktadır. Bu kararlar ve ilgili diğer kararlar ile Bakanlık Makamından alınan 'kararların uygulanmaması' yönündeki Teftiş Kurulu Onayı ve daha sonraki süreçte gerçekleşen atamalar ve idari ve yasal düzenlemeler bütünlük içinde irdelenip değerlendirilmesi zorunludur. Hukukun üstünlüğüne inanan ve **hukuka saygılı olan idare YARGI KARARINI UYGULAMAKLA YÜKÜMLÜDÜR**. Sorun, bu ilke gözetilerek çözümlenmelidir.

Sonuç olarak; Bakanlıkça, taşra teşkilatındaki yaklaşık (1200) Eğitim Müfettişi öncelikle mesleki moral yönünden motive edilmeli ve yapılabilir nitelikteki beklentilerinin karşılanması yönünde iyileştirme çalışmaları gerçekleştirilmelidir.

2.2. Öneriler:

1- Eğitim Müfettişleri Başkanlıkları ya tam taşra kuruluşu olarak kabul edilmeli ve yönetmelikte gerekli düzeltmeler yapılmalıdır ya da doğrudan merkeze bağlı taşra kuruluşu olarak yeniden yapılandırılmalı ve yönetmelik bu yapılanmaya uygun hale getirilmelidir.

2- Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin 30 uncu maddesinden sonra gelmek üzere, 'Eğitim Müfettişliğinden Bakanlık Müfettişliğine Yükselme' başlıklı yeni 30/A maddesi düzenlenerek, mesleki yönden başarılı ve kişisel gelişime açık liyakatli Eğitim Müfettişlerinin Bakanlık Müfettişliğine yazılı ve/veya sözlü sınavla yükselmelerine ilişkin usul ve esaslar belirlenmelidir.

3- Eğitim Müfettişlerinin ilde Vali adına görev yaptıkları gözetilerek, en az 1000 göstergeli makam tazminatı tutarında özlük haklarında iyileştirme yapılmalıdır.

Bu meslek mensupları yurdun en ücra köşelerine kadar zor koşullarda giderek görev yapmaktadırlar. Vali adına görev yaptıkları gerçeği görmezden gelinemez. Çankaya Belediyesi konumundaki belediyelerin müfettişlerine 'makam tazminatı' verilirken, il milli eğitim bünyesinde vali adına görev yapan bu müfettişlerin makam tazminatından mahrum bırakılması anlaşılır bir durum değildir. İlgili tazminat göstergelerinde Eğitim Müfettişlerine de yer verilecek şekilde düzenleme yapılmalıdır.

4- Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinin 61 inci maddesinde 'Eğitim Müfettişliği Güvencesi' düzenlenmiştir. Bu düzenleme, Eğitim Müfettişlerinin yukarıda belirtilen (3) nolu maddedeki sorunun giderilmesinde önemli bir faktör olarak görülmektedir.

Ayrıca, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 6 ncı maddesinde yer alan “sadakat yeminini” ve devamı maddelerdeki “ödevler ve sorumluluklar” ile ilgili hükümleri mesleki ve memuriyet yaşamında içselleştirmiş müfettişlerin, söz konusu vesayetçi baskıları kolaylıkla göğüslemeleri mümkündür. Kaldı ki ilkeli meslek mensuplarıyla vesayetçi odaklar/unsurlar iletişim kur(a)mazlar. O nedenle (3) nolu sorun yaygın olmayan kişisel düzeyde kalan bir sorun olarak görülmelidir. Çözümün kaynağı da müfettişlerin mesleki etik değerlere bağlılığında bulunmaktadır.

5- 6764 sayılı Kanunun 13 üncü maddesiyle 652 sayılı KHK’ye eklenen Geçici Madde 12/2 hükmü gereğince yapılan Bakanlık Maarif Müfettişliği alımına/seçimine ilişkin mülakat işlemleri ile Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 13/12/2018 tarihli ve E: 2018/3491. K: 2018/5482 sayılı, 29/11/2021 tarihli E: 2021/905, K: 2021/2687 sayılı ve 9/11/2017 tarihli ve K: 2017/894 sayılı kararları başta olmak üzere ilgili diğer idari yargı kararları ve idarenin bu kararlar ile ilgili uygulama işlemleri; Bakanlık Müfettişlerinden ve Hukuk Müşavirlerinden oluşturulan en az 5-6 kişilik bir heyet tarafından incelenmesi sağlanarak, hukuki ve idari durumun değerlendirilmesi yerinde olacaktır. Değerlendirme sonucunda ortaya çıkacak görüşün, merkez ve taşradaki müfettişler camiasındaki tartışmaların giderilmesini sağlayacağı değerlendirilmektedir.

VII - EĞİTİM SENDİKALARI, SİVİL İTAATSİZLİK VE EĞİTİM-ÖĞRETİM VE YÖNETİME ETKİLERİ

Eğitim-öğretim hizmetleri alanında birçok sendika (EĞİTİM BİR-SEN, TÜRK EĞİTİM- SEN, EĞİTİM-SEN, EĞİTİM-İŞ, ...) faaliyet sürdürmektedir. Sendikalar, demokratik toplum düzeninin Anayasal müesseseleridir. Sendikalar, demokratik düzenin gelişiminde, mali ve sosyal hakların edinilmesinde önemli katkıları olan sivil toplum kuruluşlarıdır.

Ancak, sendikaların siyasal düzenin içindeki aktörlerle/unsurlarla çok içli-dışlı olmalarının, siyaset ve bürokratik düzlemde öne çıkma ve etkili olma gayretlerinin bazen milli eğitim hizmetlerinin olumsuz etkilenmesini de beraberinde getirebilmektedir. Sendikal hayatın önemli ve vazgeçilemez bir olgu olduğu açıktır. Fakat milli eğitim hizmetlerinin “**milli**” vasfı da asla göz ardı edilmemelidir. Milli Eğitim Bakanlığı kıta sahanlığında üretilen eğitim-öğretim ve yönetim hizmetlerinin siyaset üstü bir anlayışla, Anayasamızda ve 1739 sayılı Kanunda belirtilen genel ve özel amaçlar ile temel ilkeler dahilinde yürütülmesi de herkesçe önkoşulsuz kabul edilmesi ve uygulanması gerektiği de açıktır.

Sendikaların, birbirleriyle rekabet içinde en iyi hizmeti yürütmek için yarışmaları, bu yarış yaparken de en çok üyeye sahip olma gayretine girmeleri işin doğasının gereğidir. Bu yarış ve gayretin “**etik değerler**” gözetilerek yürütülmesine eğitim camiasındakilerin daha çok sahip çıkması gereklidir.

Sendikaların, “**sivil itaatsizlik**” gibi uygulamaları, sendika üyelerini çoğaltmanın kolay yolu olarak eğitim kurumlarında ve il/ilçe milli eğitim müdürlüklerindeki yönetim kadrolarına, “**kariyer ve liyakat**” ilkeleri ile bağdaşmayacak bir anlayışla kendi üyelerinin getirilmesini sağlamak için merkez ve taşra teşkilatı katmanlarında **vesayetçi üslupla** etkili olma gayretleri bilinen bir durumdur. Bu tür gayretlerin, eğitim camiasında bazı rahatsızlıklara, usulsüzlüklere, kurumsal barışın zedelenmesine neden olabildiği de dikkatlerden kaçmamaktadır.

“**Sivil itaatsizlik**” uygulamasının okul ve kurumların içinde bir-iki günlük bir uygulamanın sınırlarından taşarak “**sürekli**” hal alması, Devletin/Bakanlığın kamu gücünün etkisizliği olarak algılanmakta, öğretmen, öğrencinin, velinin, toplumun gözünde öğretmenine/personeline “**söz geçiremeyen bir yönetim**” olgusu öne çıkmaktadır. Asıl işveren olan, kamu güvencesi dahilinde istihdam olanağı sağlayan Bakanlığın önde tutmak yerine ve Yürütme Erkinin çıkardığı usul ve esaslara, kurallara

uymak yerine, bu iradelere muhalefet ederek sadece sendikasının bazı kuralları eleştirmek ve değiştirilmesi için gündeme getirmek gayesiyle planladığı eylemleri Cumhuriyet Öğretmeninin / Devletin Memurunun tercih etmesi ve kamusal alanda uygulamaya koyması kabullenilecek bir durum olarak görülememektedir. Okul ve kurumlardaki görüntüler (Bakanlar Kurulunca çıkarılmış olan ilgili yönetmeliklere rağmen, gittikçe yaygınlaşmakta olan sakal uzatılması, tıraş olunmaması, kravat takılmaması, tişört giyilmesi, nöbet tutulmaması vb.) eğitim-öğretim camiasının görüntüsünü ve algılanmasını olumsuz etkilemektedir. Yetişkinlerdeki bu görüntülerin öğrencilere de örnek olarak yaygınlaşmakta olduğu da dikkatlerden kaçmamaktadır. Sorun, kimsenin giyimine-kuşamına, davranışına karışmak gibi basite indirgenmemelidir. Sorunu, Yürütme Erkince konulmuş ve yürürlükte olan kuralların uygulamada esas alınmamasındaki disiplinsizliğin/itaatsizliğin başka disiplinsizlikleri/itaatsizlikleri de tetikleyip tetiklemeyeceğidir.

Devlet/Bakanlık olarak ya kurallara sahip çıkılmalı ya da kurallar sivil itaatsizlik kaynağı olmayacak şekilde -hak ve özgürlükler gözetilerek- yeniden belirlemelidir.

Sendikaların, okul ve kurum yöneticilerinin belirlenmesinde de bazen dolaylı olarak olumsuz etkileri/girişimleri olabilmektedir. Bu olumsuz etkilerin kariyer ve liyakat ilkelerini ötelemeyi başardığı ortamlarda yapılan mülakatlarda, sözlü sınavlarda bazı olumsuzluklar/hukuksuzluklar ortaya çıkabilmektedir. İlgili soruşturmalarda ve ilgili yargı kararlarında bunu görebilmek mümkündür. Bu tür olayları somut olarak ortaya koymakta sıkıntı duyulduğu da gerçektir. Ancak, kamuoyuna yansıyan konulara bakıldığında bu tür iş ve işlemlerde bazı aksamalar olduğu da anlaşılabilmektedir.

Sonuç olarak; Bakanlığın, sivil itaatsizlik konusunun teşkilatta sonlandırılabilmesi için sendika temsilcileriyle bir araya gelmesinde ve ortak bir çözüm sağlanmasında yarar görülmektedir. Ayrıca, sendikaların, okul/kurum alanına girmeden, öğretmenler arasında bu konularda sürtüşmeye açık konuşmalara sebebiyet vermeden, il/ilçe milli eğitim müdürlüklerince sağlanan olanaklar dahilinde üyeleriyle ilgili işlemleri yürütmelerinin mümkün olup olmadığı değerlendirilmelidir. Eğitim-öğretim alanları mümkün olduğunca sendikaların ve siyasetin çekim alanından uzak tutulması sağlanmalıdır.

VIII - ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ YÖNDEN DENETİMİ

Bilindiği üzere, Sayın Ömer DİNÇER Bakanımız dönemi ve sonrasında, öğretmenlerin “**ders/branş yönünden denetimi**” uygulamasından vazgeçilmiştir. Sadece idare, veli, öğrenci veya diğer unsurlar tarafından mesleki yönden yetersizlikle itham edilen ya da tutum ve davranışlarında olumsuzluk görülerek şikayet edilen öğretmenlerin “mucipli/gerekçeli ders denetimi” yapılmaktadır.

Oysa, önceki dönemlerde okullarda/kurumlarda genel denetim yapılırken, o okul ve kurumlarda görevli öğretmenlerin “mesleki/branş yönünden ders denetimi” de yapıldı. Öğretmen ve okul/kurum sayısı artmasına rağmen müfettiş sayısında zamanla azalma olduğundan, 20 yıl ve üzerinde kıdemli olan öğretmenlerin ders denetimine ise - *gerektiren durumlar hariç* - gereksinme duyulmamıştır.

Öğretmenin mesleki/branş yönünden denetiminin ötelenmesinde görünen gerekçe, öğretmende denetim sürecinde olduğu ifade edilen “**müfettiş fobisi**” olarak kamuoyuna yansımıştır. Asıl gerekçenin “**siyasal ve yönetsel bir tercih**” olduğu açıktır. Öğretmen genelde denetlenmemekten memnundur. Ancak, birebir yapılan görüşmelerden ortaya çıkmaktadır ki, öğretmenin denetlenmemesinin eğitim-öğretim hizmetlerine yansımaları “**olumsuzluk ve başarısızlık**” şeklinde olmaktadır. Kendine güvenen, mesleki yönden yeterliliğini ve gelişmişliğini göstermek isteyen öğretmen mutlaka denetim istemekte ve yararlandığını açık yüreklilikle ifade etmektedir. Eğitim-öğretim hizmetlerindeki yönetici unsurlar ise bu tür denetimlerin yapılmamasını bir kayıp olarak görmektedir.

Anayasamızın 42 nci maddesinde ve 1739 sayılı Kanunun 56 ncı maddesinde yer alan hükümler bağlamında, eğitim-öğretim hizmetlerini fiilen ve uygulamalı olarak

sunan esas görevlinin “**öğretmen**” olduğu dikkate alındığında, eğitim-öğretim hizmetlerinin “**Devlet adına**” gözetim ve denetimi kapsamında “**öğretmenin ders denetimini**” sağlamakla da Milli Eğitim Bakanlığı sorumludur. Eğitim ve öğretim hizmetleri okul ve kurumlarda öğretmenler, usta öğreticiler ve diğer uzmanlar tarafından sunulmaktadır. Bir diğer ifadeyle okul ve kurumlardaki sınıflara, atölyelere ve diğer eğitsel ortamlara, salonlara girilmeden, öğrenci ve öğretmen ilişkileri/iletişimi izlenmeden, sınıf veya diğer ortamlardaki uygulamaları görmeden, anlatımları/sunumları izlemeden eğitim-öğretim hizmetlerini denetlemek ve bilgi sahibi olmak mümkün değildir. Sadece okulu/kurumu denetlerken öğretmenin bazı çalışmalarını (yazılı kağıtlarını, verdiği notları, günlük ders çalışma planını/programını, yıllık planlarını) dosya üzerinden incelemekle veya karşılıklı konuşmakla branş/mesleki denetimi tam yapmak mümkün olmadığı gibi, eğitim-öğretim hizmetinin Anayasada ve Temel Yasada belirtilen nitelikte gözetim ve denetim altında bulundurulması da tam gerçekleşmemiş olmaktadır.

Eğitim-öğretim hizmetlerinde niteliksel bazı sorunlar gündeme getirildiğine ve bu sorunların odağında da öğretmen-yönetici ve öğrenci bulunduğuna göre, sorunu kaynağında giderecek en temel faktörde öğretmen olduğuna göre, öğretmen merkezli tüm olumsuzlukların/yetersizliklerin rehberlik ve denetim faaliyetleriyle öncelikle giderilmesi zorunludur. Öğretmenin ders/branş yönünden denetimi Anayasal ve Yasal bir zorunluluktur. Ötelenemez ve ertelenemez. Önceki dönemlerde uygulanan makul ve mutat denetim süreleri esas alınarak veya yeniden belirlenerek, ders denetimi mutlaka yapılmalıdır.

Ders/branş denetiminin şeklinde yeni bir tarz, üslup belirlenebilir. Öğretmenin öğrencileri huzurunda denetime tabi tutulması bazı olumsuzlukları (heyecan, korku, performans düşüklüğü, denetim verememe gibi durumları) tetiklediği düşünülebilir. Böyle bir durumun önüne geçilmesi mümkündür. Öğretmenin sınıfında denetimi yerine, laboratuvar sınıfta ya da sanal sınıfta ders anlatımı ve denetimi gibi bir model geliştirilebilir ya da öğretmenin fiilen ders işlediği herhangi bir sınıftaki eğitim-öğretim faaliyeti ve sınıf yönetimi teknik olanaklar kullanılarak, görsel olarak sınıf dışından da izlenerek denetlenebilir. Günümüz teknolojisiyle bunu kolaylıkla başarmak mümkündür. İzlenecek faaliyet resmi bir faaliyet ve bu faaliyetin mekanı da kamusal nitelikli ortak kullanıma açık bir alan olduğundan “**özel hayatın gizliliği**” veya benzeri bir durumdan da bahsedilmesi mümkün değildir. Ayrıca, bu tür bir uygulamayla, “**müfettiş fobisi**” gibi tutarlı gözükmeyen bir durumda oluşması engellenmiş olacaktır. Kaldı ki, öğretmen, öğrencisini yetiştirecek nitelikte yetiştirilmiş, gelişimini tamamlamış, sosyal iletişim ve açılım sıkıntıları olmayan, hitabeti güçlü, heyecanını yenebilen, mesleğine hakim, öğrencisinin gözünde lider ve mükemmel gözükken bir insandır. Bu nitelikte bir öğretmenin bir saatlik bir denetim faaliyetinden sıkıntı duymasının hiçbir haklı gerekçesi bulunamaz.

Sonuç olarak; öğretmenlerin ders/branş denetiminin makul ve mutat sürede yapılması ilgili mevzuatta açıkça düzenlenmelidir. Özellikle, özel okul ve kurumlardaki öğretmenlerin denetimlerine, Bakanlık teşkilatında görevli sözleşmeli ve ders ücretli öğretmenlerin denetimlerine öncelik verilmelidir. 15 yıl ve üzerinde hizmeti olan uzman ve başöğretmenlerin denetimi gerektikçe, 15 yıldan daha az kıdemli öğretmenlerin denetimi ise mutlaka yapılmalıdır. Bu denetim, okul/kurum denetimi kadar önemlidir. Hatta daha önemlidir.

IX - BAKANLIK MERKEZ TEŞKİLATI BİRİMLERİNİN DENETİMİ

Bakanlık merkez teşkilatındaki birimlerin genel denetimi en kapsamlı şekilde 1993-1994 yıllarında ve en sonda 2018-2019 yıllarında gerçekleştirilmiştir.

Bakanlık merkez teşkilatı birimlerinin genel denetim istememesi bünyesel bir refleks olarak yorumlanabilir. Bu refleksin hiçbir haklı gerekçesi olamaz. Bakanlık üst düzey yöneticilerinin de kendilerinin yönetiminde olan en yakın yöneticilerin ve birimlerinin denetimini istemedikleri ya da bu tür denetimlere sıcak bakmadıkları da bir gerçektir. Bu görüşlerden etkilenen Teftiş Kurulu yönetimi de sıkıntı yaşamamak ve merkez teşkilatındaki birimlerin yöneticilerini küstürmemek için, birimleri makul ve mutat sürede denetim programına almamakta, alınsa bile uygulamaya koymamaktadır.

Teftiş Kurulunun denetim hizmetleri kapsamındaki çalışmaları genellikle taşra teşkilatına yoğunlaşmıştır. Denetim hizmetleri kapsamındaki çalışmaların öncelik sırası genellikle aşağıda belirtilen şekilde gelişmektedir.

- 1.sıra: İnceleme ve soruşturma çalışmaları,
- 2.sıra: Okul ve kurum genel denetimleri ve mucipli öğretmen ders denetimleri,
3. sıra: İl/ilçe milli eğitim müdürlükleri genel denetimi,
4. sıra: Gerekli görülen merkez teşkilatı ve yurtdışı teşkilatı birimlerinin denetimi.

Bakanlık merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatındaki tüm birimlerin makul ve mutad sürelerde denetimlerinin yapılamamasının asıl gerekçeleri aşağıda belirtilmektedir.

1. Bakanın ve/veya Teftiş Kurulu yönetiminin denetim iradesini kullanmamaları,
2. Merkez ve taşradaki müfettiş sayısının yetersizliği,
3. Merkez ve taşrada denetim birimlerine ayrılan ödeneklerin yetersizliği.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen görevler bağlamında üretilen hizmetlerde eğer niteliksel ve niceliksel bazı noksanlıklar gündeme geliyorsa ve eğitim-öğretim hizmetlerinin çıktılarında ve paydaşlarında memnuniyetsizlikler görülüyorsa, merkez ve taşrada ki birimlerce yürütülen çalışmalarda bazı sıkıntılar ve verimsizlikler mevcut demektir. Bunun belirlenebilmesi için merkezdeki tüm birimlerin, taşradaki birimlerde olduğu gibi en az 3 yılda bir mutlaka genel denetime tabi tutulması gereklidir. Bu birimler denetlenmedikçe, okul ve kurumlardaki denetimlerle sorunların tek başına giderilmesi mümkün görülememektedir.

Merkez teşkilatında 10-15 yıl, hatta 20 yıl ve üzerinde genel denetim görmemiş birimler olmuştur (*Örnek: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı*).

Talim ve Terbiye Kurulu, Personel Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Yükseköğretim ve Yurtdışı Eğitim Genel Müdürlüğü, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Din Öğretimi Genel Müdürlüğü gibi hizmet birimleri, bütçe olanakları, hizmetlerinin niteliği, bağlı okul ve kurumlar sayısı dikkate alınarak, makul ve mutad sürelerde mutlaka denetlenmelidir. Makul süre iki yıl, mutad süre ise üç yıl olarak düşünülmelidir. Merkez teşkilatı birimleri bünyesinde lokal konularda yürütülen inceleme-soruşturma çalışmaları “**genel denetim**” faaliyeti olarak da algılanmamalıdır. **Hatta Teftiş Kurulu da Bakanın bizzat görevlendireceği en kıdemli başmüfettişler heyetince mutlaka denetime tabi tutulmalıdır.**

Taşra teşkilatındaki hizmetler, merkez teşkilatı birimlerinden giden talimatlar ve bakış açısına göre nitelik ve nicelik kazanır. Taşra teşkilatındaki olumsuzlukları sadece inceleme-soruşturma işlemleriyle gidermek düşünülmemelidir. Merkezden taşraya yansıyan bir olumsuzluk olup olmadığı araştırılmalıdır. O nedenle, merkez teşkilatı birimleri istisnasız “**genel denetime**” tabi tutulmalıdır.

Sonuç olarak; merkez teşkilatındaki birimler, makul ve mutad sürelerde genel denetime tabi tutulmalıdır. Bunun içinde öncelikle Sayın Bakanın “denetim” iradesi ve emri gereklidir.

Ayrıca, MEB’in merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatına yönelik denetim hizmetlerinin makul ve mutad sürelerde denetlenebilmesi için merkez ve taşrada müfettiş sayısının yeterli düzeye çıkarılması ve bütçe ödeneklerinin de makul düzeyde artırılması da sağlanmalıdır.

Yine, merkez ve taşradaki denetim birimlerinin yönetiminde mesleki yeterliği, başarısı, kıdemi üst düzeyde olan, mesleki etik değerlere, mevzuata ve hukukun üstünlüğüne inancında ödünsüz ve objektif başmüfettişlerin merkez denetim biriminde ve aynı nitelikleri taşıyan eğitim müfettişlerinin de taşra denetim birimlerinde göreve getirilmeleri mutlaka sağlanmalıdır.